

Post Books App

แอปใหม่สำหรับหนอนหนังสือสุดชิป อ่านง่ายได้ทุกที่ทุกเวลา
ดาวน์โหลดได้แล้ววันนี้ทั้งทาง App Store และ Play Store

บุคคล องค์กร หรือหน่วยงานใด ต้องการสั่งซื้อหนังสือเล่มนี้จำนวนมากในราคาพิเศษ
สั่งซื้อโดยตรงได้ที่สำนักพิมพ์โปสต์บุ๊กส์

136 ถนน วน ระนอง เขตคลองเตย กรุงเทพฯ 10110

โทร. 0-2616-4000 ต่อ 4615, 4623 อีเมล : postbooks@bangkokpost.co.th

เมื่อคิดให้ดี ไทยนี้ฉลาด

ดร.ไสว บุญมา

เมื่อคิดให้ดี ไทโยนี้ฉลาด

ดร.ไสว บุญมา เขียน

เลขมาตรฐานสากลประจำหนังสือ ISBN 978-974-228-133-5

พิมพ์ครั้งที่ 1 : โพลสตบุ๊กส์, มิถุนายน 2556

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของสำนักหอสมุดแห่งชาติ

ไสว บุญมา.

เมื่อคิดให้ดี ไทโยนี้ฉลาด.-กรุงเทพฯ : โพลสต์, 2556.

120 หน้า.

1. ไทย-ภาวะสังคม. I. ชื่อเรื่อง

303.44

ISBN 978-974-228-133-5

ราคา 120 บาท

บรรณาธิการบริหาร : ภาณี ลอยเกตุ

ผู้ช่วยบรรณาธิการบริหาร : จันทพร รักท่วม

บรรณาธิการพิเศษ : กิตติ จินศิริวานิชย์

พิสูจน์อักษร : วันปิยะ ภูประเสริฐ

ออกแบบปก : ชัชวาลส์ ลีนิล

รูปเล่ม : วนิดา สังฆะมณี

ผู้จัดการธุรกิจสำนักพิมพ์ : สุพร พรฤกษ์งาม

ฝ่ายจัดการธุรกิจสำนักพิมพ์และการตลาด : สิทธิชัย อิงคุณานนท์, พรพิมล วังอินทร์,

กฤษณี เตชะวิเศษฐ์พงษ์, สงกรานต์ พลุฮาสดิพย์

จัดพิมพ์โดย

บริษัท โพลสต์ พับลิชซิง จำกัด (มหาชน)

136 ถนน ณ ระนอง เขตคลองเตย กรุงเทพฯ 10110 <http://www.postbooksonline.com>

แยกสีและพิมพ์ที่

แผนกงานพิมพ์พาณิชย์

บริษัท โพลสต์ พับลิชซิง จำกัด (มหาชน)

136 ถนน ณ ระนอง เขตคลองเตย กรุงเทพฯ 10110

โทรศัพท์ 0-2616-4000 ต่อ 3133

จัดจำหน่ายทั่วประเทศโดย

บริษัท ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด (มหาชน)

อาคารทีซีไอเอฟ ทาวเวอร์ ชั้นที่ 19 เลขที่ 1858/87-90 ถนนบางนา-ตราด

แขวงบางนา เขตบางนา กรุงเทพฯ 10260

โทรศัพท์ 0-2739-8000 โทรสาร 0-2739-8609 <http://www.se-ed.com>

สงวนลิขสิทธิ์โดย บริษัท โพลสต์ พับลิชซิง จำกัด (มหาชน)

สารบัญ

คำนำสำนักพิมพ์	7
คำนำผู้เขียน	10
ยังไม่สายเกินไปแม่ในเมืองโจร	15
ข้าราชการจะยับยั้งประชานิยม มิให้จมประเทศชาติได้หรือไม่	19
การเพิ่มทุนทางสังคมจะยากเย็นเป็นปกกกล้วยดิบ	23
การปกป้องสามเหลี่ยมทองคำของเมืองไทยมีค่าเท่ากับ การรักษาชีวิต?	27
อนุพันธ์ กองทุนมั่งคั่ง และความเสี่ยงชั้นสยของขวัญ	31
ความดูตายจะทำให้เมืองไทยตกอยู่ในหล่มสังคมและการเมืองต่อไป	35
มันอยู่ที่มันสมองสั่ง เจ้าจั่งเฮ้ย!	39
ไม่ช้าไม่กว่าจะเป็นแขกหรืองู	43
ถึงเวลาหยุดทำเมืองไทยเป็นไร่เลื่อนลอย	47

เมืองไทยขาดมันสมอง มิใช่ขาดน้ำ	51
แนะนำคนไทยไร้ปัญญา	55
คำสารภาพของคนไทยไร้ปัญญา	59
การเป็นพุทธศาสนิกชนนั้นคืออะไรกันแน่?	63
การเป็นพุทธศาสนิกชนนั้นคืออะไรกันแน่? (ต่อ)	67
ค่าใต้โต๊ะร้อยละ 30 เป็นปัจจัยให้เกิดวันสิ้นโลก 2555	71
ธนาคารครูและอนาคตของเมืองไทย	75
ท่านผู้เฒ่าเบนถูกครึ่งเดียวเรื่องความตายและภาษี	79
เมืองไทยคือหมาไส้กรอก?	83
จะตั้งกองทุนมั่งคั่งแห่งชาติเพื่อใคร	87
ทฤษฎีทางเท้า	91
ความเป็นสากลของเศรษฐกิจพอเพียง	95
ของหลอกเด็กไม่ช่วยปิดช่องว่างทางสินทรัพย์	99
เศรษฐกิจพอเพียงเป็นยารักษาสารพัดโรค	103
การโกหกมีหลายสี	107
นโยบายเกษตรกรรมกับความล้มเหลวด้านการอุปถัมภ์	111
การนำเข้าข้าวรัยยิ่งกว่าการนำเข้าประเทศไทย	115
เกี่ยวกับผู้เขียน	119

คำนำสำนักพิมพ์

ในช่วงปี 2552-2555 ปัญหาซับซ้อนของสังคมไทยคงเผยแพร่หรือแผ่ลสาหัสให้เห็น ทำให้คนไทยหลายคนตื่นจากฝันมาเป็นงัวเงียหรืออย่างน้อยก็ได้เขี่ยขี้ตาดูว่ามันเกิดอะไรขึ้น แต่เป็นไปได้อย่างไร ไปแล้วอาจจะยังไม่รู้ว่าควรเริ่มต้นซ่อมหรือแก้ไขตรงจุดใดก่อน สิ่งที่ทำได้ไปพลางๆ ก็คือ ไม่สร้างปัญหาเพิ่ม ผู้ที่อาสากำหนดภารกิจให้ตนเองว่าจะไม่เป็นตัวแปรหนึ่งในการสมทบสร้างปัญหาเพิ่มขึ้นท่ามกลางสถานการณ์เช่นนี้นับเป็นวิธีหนึ่งของการป้องกันการลุกลามของปัญหา ควรกระทำอย่างต่อเนื่อง แม้ว່านั้นอาจจะน้อยและช้าเกินกว่าที่จะยับยั้งสภาพปัญหาที่ยังรากลึกในสังคมไทยแล้วก็ตาม เมื่อคนไทยไม่เข้าเติมกัน ไม่ตายด้านใส่กัน ก็ดูเหมือนยังไม่หมดหวังที่สังคมไทยจะหลุดพ้นจากปัญหาทั้งหลายนั้น คนไทยที่ผ่านเหตุการณ์ในช่วงนั้นมาอาจช่วยกันยกระดับเป็นผู้เรียกสติและปัญญาของเพื่อนร่วมสังคมให้กลับคืนมาด้วย

ดร.ไสว บุญมา เป็นผู้หนึ่งที่พยายามปลุกนำสังคมอยู่เสมอ ด้วยข้อเขียนและความคิดจำนวนมากที่กลั่นจากภูมิปัญญาบ้านนา ผสานประสบการณ์จากเมืองนอก เพื่อผู้อ่านชาวไทยได้รับประโยชน์โดยตรง ผู้อ่านคนไทยจะรู้สึกได้ถึงแรงเสียดสีจากคำวิจารณ์อย่างไม่อ้อมค้อมถึงลักษณะนิสัยของคนไทยที่ทำให้เมืองไทยเป็นเช่นทุกวันนี้ เขาเขียนบทความภาคภาษาอังกฤษและภาคภาษาไทยเผยแพร่ผ่านทางสื่อเก่าและสื่อใหม่ เพื่อให้ประเด็นที่ต้องการสื่อสารเดินทางไปอยู่ใกล้ตาคนไทยจำนวนมากเท่าที่จะมากได้ ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์รายวันของไทยที่เน้นหนักในด้านข่าวเศรษฐกิจการเมืองและสังคม นิตยสารรายเดือนที่สร้างเสริมความเข้มแข็งให้สถาบันครอบครัว วารสารเฉพาะกลุ่มที่ส่งเสริมกิจการที่รับผิดชอบต่อสังคม สื่อสารผ่านไปทั้งช่องทางสื่อเว็บไซต์ยอดนิยม รวมถึงจัดทำในรูปแบบของภาพเคลื่อนไหวเผยแพร่ผ่านสื่อสังคมบนโลกอินเทอร์เน็ต หนังสือพิมพ์เฉพาะกลุ่มที่สื่อสารถึงคนไทยจำนวนมากที่อาศัยอยู่ในประเทศนั้น และรูปแบบของหนังสือเล่มที่ท่านกำลังอ่านอยู่ขณะนี้ก็เป็นอีกสื่อหนึ่งที่ช่วยถมช่องว่างในการรับรู้ประเด็นสำคัญที่ผู้เขียนต้องการสื่อสาร ทั้งการชี้ให้เห็นประเด็นปัญหา ขยายให้เห็นที่มาและสาเหตุ และชวนให้เห็นทางเลือก โดยเฉพาะทางรอด ขอขอบคุณ ดร.ไสว บุญมา ที่นำบทความเหล่านี้มาเผยแพร่เรียกสติกันอีกครั้งในหนังสือเล่มนี้

สำนักพิมพ์โพสต์บุ๊กส์เห็นว่า เราต้องสื่อสารหนังสือเล่มนี้สู่สาธารณะ เพราะหากประเด็นสำคัญของหนังสือได้รับการส่งต่อสู่วงสนทนา ไม่ว่าจะเป็นโลกจริงหรือโลกเสมือน ประกอบเข้าด้วยข้อมูลและหัวใจที่เคารพซึ่งกันและกัน อาจช่วยให้คนไทยแต่ละคนเกิดกระบวนทัศน์ใหม่สำหรับมองและจัดการปัญหาต่างๆ ที่ยังล่องหนและหมักหมมอยู่ในประเทศนี้ เช่น ความฉ้อฉลของผู้กระทำ ภาวะไร้ปัญญาของ

ผู้ถูกกระทำ และการนิ่งดูดายของผู้ไม่รู้ว่าคุณเองเกี่ยวข้องกับสถานการณ์ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้น เราหวังว่าวันหนึ่งคนไทยจะนำปัญญามาสื่อสารกันอย่างเป็นนิสัย ซึ่งคงต้องผ่านขั้นตอนสำคัญก่อน

แม้ว่าชื่อหนังสืออาจจะทำให้คนไทยแสบตาอยู่บ้าง แต่การอ่านเนื้อหาภายในเล่มจะเป็นขั้นตอนสำคัญของการบอกกล่าวคนไทย คนเก่าและสังคมไทยฉลาดเขลาที่เราเคยรู้จัก เพราะสิ่งสำคัญที่หนังสือเล่มนี้จะทำต่อเราก็คือ เรียกสติปัญญาของเราให้คืนกลับมา

โพสท์บุ๊กส์

คำนำผู้เขียน

หนังสือเล่มนี้ประกอบด้วยบทความ 26 บทความ ซึ่งเคยลงพิมพ์ระหว่างเดือนกรกฎาคม 2552 ถึงเดือนธันวาคม 2555 ในคอลัมน์ Outside the Box ของหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ บทความเหล่านี้เป็นผลของการมองดูตัวเองซึ่งเป็นประเด็นสำคัญประเด็นหนึ่งของคอลัมน์นั้น ผมเชื่อว่าการมองดูตัวเองโดยตรงไปตรงมาจำเป็นต่อความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสังคม สิ่งที่ผมพบจากการมองดูตัวเองไม่น่ารื่นรมย์เสมอไป ผมเชื่อว่าการเข้าใจส่วนที่ไม่น่ารื่นรมย์สำคัญต่อความก้าวหน้ามากกว่าจึงเลือกนำส่วนนั้นมาเสนอ แม้จะถูกตำหนิจากเพื่อนคนไทยจำนวนมากก็ตามที

แต่ละบทความมีบทแปลสำหรับเพื่อนคนไทยผู้อาจไม่แตกฉานในภาษาอังกฤษมากพอที่จะเข้าใจเนื้อหาอย่างทะลุปรุโปร่ง ผมอยากให้คนไทยจำนวนมากเท่าที่จะมากได้ได้อ่านหนังสือเล่มนี้ แม้มีความเสี่ยงสูงที่จะถูกตะเพิด ผมเชื่อว่าหากมีคนไทยจำนวนมากอ่านคำตำหนิสังคมไทยของผมรู้เรื่อง เราอาจเริ่มถกเถียงกันอย่างเข้มข้น แล้วผลสุดท้ายเมืองไทยจะได้ประโยชน์

การจัดเรียงบทความเป็นไปตามลำดับการลงพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ บางกอกโพสต์ และเนื่องจากบทความบางบทความอ้างอิงถึงเหตุการณ์สำคัญที่กำลังเกิดขึ้นขณะที่ผมเขียนและเหตุการณ์เหล่านั้นอาจจะเลื่อนหายไปจากความทรงจำของผู้อ่านแล้ว ผมจึงเพิ่มข้อความสั้นๆ เข้าไปในวงเล็บเหลี่ยม หรือไม่ก็เขียนเป็นเชิงอรรถเพื่อขยายความให้กระจ่างขึ้น

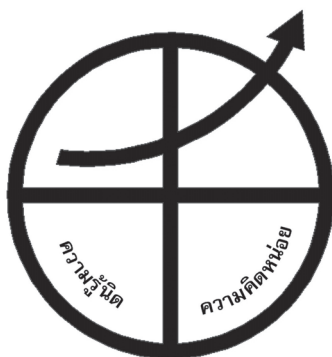
ขอขอบคุณบรรณาธิการของหนังสือพิมพ์บางกอกโพสต์ที่ทำงานเพิ่มขึ้นเป็นพิเศษเพื่อแปลภาษาของผมก่อนบทความจะลงพิมพ์ และสำนักพิมพ์โพสต์บุ๊กส์ที่จัดพิมพ์หนังสือเล่มนี้

ไสว บุญมา

3 มกราคม 2556

To those who dare try to make a difference.

อุทิศแต่ผู้ไม่ดูดาบ

เมื่อคิดให้ดี
ไทยนี้ฉลาด

ยังไม่สายเกินไปแม่ในเมืองโจร¹

เมื่อสัปดาห์ที่ผ่านมา การสำรวจความเห็น 1,228 ครอบครัว ใน 17 จังหวัดทั่วทุกภาคของเมืองไทยโดยสำนักเอแบคโพลล์พบว่า ผู้ตอบร้อยละ 84.5 เห็นว่าการโกงเป็นเรื่องธรรมดาของการทำธุรกิจ และร้อยละ 51.2 ได้รับความฉ้อฉลของข้าราชการได้ตราบไต่ที่พวกเขา ทำให้ภาวะความเป็นอยู่ดีขึ้น การสำรวจความเห็นในแนวเดียวกันในช่วงเวลาหลายปีที่ผ่านมาได้ข้อสรุปเช่นนี้ไม่ว่าจะเป็นผู้ตอบภาคไหน ข้อสรุปนี้ชี้ให้เห็นอย่างแจ่มชัดว่า ประชาชนคนไทยส่วนใหญ่เป็นโจรซึ่งพร้อมจะโกงทันทีเมื่อมีโอกาส

เมื่อความรู้สึกนึกคิดหรือจิตวิญญาณเป็นเสียเช่นนี้ แทบไม่จำเป็นที่จะต้องอธิบายต่อไปว่าเพราะอะไรเมืองไทยจึงไม่สามารถพัฒนาได้เทียบเท่าเทียมไต่กับประเทศอื่นๆ ในเอเชียได้ ทั้งๆ ที่มี

---

¹ พิมพ์วันที่ 9 กรกฎาคม 2552

ทรัพยากรมากกว่า ไม่ว่าจะเป็ญีปุ่นหรือเกาหลีใต้ หากเราเอ่ยถึงประเด็นนี้กับเพื่อนคนไทย คนจำนวนมากจะชี้ว่าประเทศอื่นก็มีการฉ้อฉล ถูกต้อง ความฉ้อฉลมีอยู่ทั่วไปในทุกประเทศ แต่ความแตกต่างอยู่ตรงที่ระดับของมัน อย่างในประเทศกัวหน้า ความฉ้อฉลนั้นไม่สูงมากจนเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา

เมื่อไม่กี่สัปดาห์มานี้ อดีตประธานาธิบดีเกาหลีใต้คนหนึ่งฆ่าตัวตายเพราะความอับอายหลังจากมีข่าวเล้าลือออกมาว่าเขามีส่วนเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ที่ยังดำรงตำแหน่ง ในกรณีของเมืองไทย เป็นที่ประจักษ์ว่า อดีตนายกรัฐมนตรีนคนหนึ่งไม่รู้สึกละอายใจถึงแม้ศาลจะวินิจฉัยแล้วว่าเขามีความผิดฐานฉ้อฉล ร้ายยิ่งกว่านั้น คนไทยจำนวนมากยังเข้าร่วมกระบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองเพื่อจะช่วยให้เขาพ้นโทษ รวมทั้งการเคลื่อนไหวเพื่อลงนามร่วมกันอย่างน้อย 1 ล้านคนเพื่อถวายฎีกาให้พระราชทานอภัยโทษ

แม้ความขี้โกงจะแสนชั่วร้ายปานใด แต่มันเป็นเพียงหนึ่งใน ‘ขี้’ 4 อย่างของคนไทยที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาถ้ามองตามความเห็นของอดีตนายกรัฐมนตรีที่สะท้อนความเห็นของชาวต่างชาติผู้รู้จักเมืองไทยเป็นอย่างดี ขี้อีกสามอย่างได้แก่ ขี้เกียจ ขี้โอ่ และขี้ฉ้อ คนไทยจำนวนมากที่ได้ยินเช่นนี้เป็นครั้งแรกอาจจะรู้สึกไม่พอใจ แต่พวกเขาไม่ควรรู้สึกเช่นนั้น เนื่องจากมีหลักฐานยืนยันอยู่ทั่วไป หวยรัฐบาลขายหมดทุกงวดด้วยราคาสูงกว่ากำหนด เนื่องจากคนไทยจำนวนมากอยากมีรายได้ในระดับสูงโดยไม่ต้องทำงาน สาวไทยแต่งงานกับชาวต่างชาติที่เกษียณจากงานแล้วเพื่อจะได้มีชีวิตแบบสุขสบายจากการใช้บำนาญของสามี ปรากฎการณ์เหล่านี้อาจจะไม่ใช่ความขี้เกียจดังที่เข้าใจกันในความหมายพื้นฐาน แต่มันก็ยัง

เป็นความถี่ที่เก็ยจอยู่ันเอง

รถเยอรมัน นาฬิกาสวิส และกระเป๋าถือฝรั่งเศสราคาแพงๆ ล้วนขายดิบขายดีในเมืองไทย คนไทยซื้อรถเยอรมันมากกว่าคนญี่ปุ่น ทั้งที่คนญี่ปุ่นที่มีรายได้สูงมีมากกว่า หนี้สินส่วนบุคคลเป็นปัญหา สาหัสเนื่องจากคนไทยส่วนใหญ่ไม่ยอมผ่อนชำระหนี้เพื่อผ่อน หนี้ก้อนใหญ่อาจจะกู้มาใช้ในพิธีแต่งงานลูกสาวหรืองานบวชลูกชายแบบตำ นำพริกละลายแม่น้ำ

ความอิจฉาอาจจะเป็นที่ประจักษ์อย่างแจ่มชัด แต่การสหกรณ์ ในเมืองไทยไม่เคยประสบความสำเร็จจากวันเริ่มต้นในสมัยรัชกาลที่ 6 ก็เพราะคนไทยทำงานร่วมกันนานๆ ไม่ได้ วัดพุทธศาสนาส่งกันขึ้น มานับหมื่นและจำนวนมากตั้งอยู่ติดๆ กันนั้นก็เพราะแก้ปัญหามาชิก ในวัดตกลงกันไม่ได้ด้วยการสร้างวัดขึ้นมาอีกหนึ่งวัด ปราบกฏการณ เหล่านี้ชี้ให้เห็นถึงการไร้ทุนทางสังคมซึ่งมีความสำคัญต่อการพัฒนา อย่างยิ่ง

ผลการสำรวจและความเห็นของชาวต่างชาติเป็นกระจกเงา สะท้อนภาพที่แท้จริงของสังคมไทย ซึ่งเราเพิกเฉยหรือไม่ยอมรับมา เป็นเวลานาน ความรู้สึกนึกคิดหรือจิตวิญญาณของเราจะต้องเปลี่ยน หากเราจะพัฒนาต่อไป และแม้ภาพที่ปรากฏออกมาจะไม่น่าอภิรมย์ นัก แต่มันยังไม่สายเกินไปที่จะทำ ในขณะที่เราทุกคนต้องรับผิดชอบ ร่วมกัน ชนชั้นผู้นำก็ควรเป็นผู้เบิกทาง เนื่องจากพวกเขามีโอกาส ที่ดีกว่ามานาน สำหรับข้อเสนอแนะต่อรัฐบาลนั้นมีมาก แต่ผมจะเสนอ เพียง 3 ข้อ เริ่มด้วยข้อที่ง่ายที่สุดคือ อย่าเห็นด้วยกับการให้มี Hwy ออนไลน์ หรือทำให้การพนันในรูปแบบอื่นๆ ได้รับความสะดวกยิ่งขึ้น ในอนาคต ตามด้วยการปรับเปลี่ยนระบบภาษีโดยมีเป้าหมาย

สุดท้ายที่การใช้ภาษีการบริโภคแบบก้าวหน้าเป็นที่มาของรายได้หลัก
และต้องตรวจแถวตัวเองให้แน่ใจว่าในรัฐบาลไม่มีนักการเมืองที่ชั่ว
ร่วมอยู่

ข้าราชการจะยับยั้งประชานิยม มิให้จมประเทศชาติได้หรือไม่?¹

เมื่อไม่นานมานี้คณะรัฐมนตรีได้ต่ออายุโครงการแจกสินค้าและบริการฟรีออกไปอีก 6 เดือน หมายรวมถึงน้ำประปาและไฟฟ้า สำหรับผู้ใช้ในปริมาณน้อย รถประจำทางบางสายและรถไฟบางขบวน

โครงการนี้เริ่มในสมัยนายสมัคร สุนทรเวชเป็นนายกรัฐมนตรี การต่ออายุมีเหตุผลว่าเพื่อปกป้องประชาชนมิให้ต้องรับผลกระทบทั้งหมดของวิกฤตเศรษฐกิจ แต่มันก็แสดงผลให้เห็นอีกด้วยว่า นโยบายประชานิยมนั้นเมื่อเริ่มแล้วเลิกยาก มันอาจจะเข้มข้นขึ้นและอาจจะมีโครงการอื่นๆ ตามมาอีก เนื่องจากพรรคการเมืองต่างชิงกันแสวงหาความนิยมจากผู้ออกเสียงเลือกตั้ง ฉะนั้น หากไม่มีการยับยั้งอย่างเหมาะสม โครงการประชานิยมต่างๆ จะเบี่ยงเบนทิศทางการพัฒนาประเทศไปได้

---

¹ พิมพ์วันที่ 23 กรกฎาคม 2552

อาร์เจนตินามักถูกอ้างถึงว่าเป็นตัวอย่างของประเทศที่ล้มลุกคลุกคลานจากการใช้นโยบายประชานิยมทั้งที่ยังมีประเทศอื่นอีกที่เป็นตัวอย่างได้ เมื่อพูดถึงประเด็นนี้กับคนไทย จำนวนมากมักพูดว่าเมืองไทยมิใช่อาร์เจนตินานี้ ก็ใช่ แต่พวกเขามักไม่รู้หรือว่าโครงการประชานิยมนั้นใช้เวลาานกว่าจะเห็นผลร้าย และเมื่อเห็นแล้วก็ยากที่จะทำให้การพัฒนากลับมาดำเนินตามปกติอีก

ในกรณีของอาร์เจนตินา นับตั้งแต่วันที่ประธานาธิบดีฮิโปลิโต อิริโกเยนเริ่มนำนโยบายนั้นเข้าไปใช้ในปี 2459 ก็ใช้เวลาถึง 40 ปี ก่อนที่อาร์เจนตินาจะล้มละลาย

เป็นที่น่าสังเกตด้วยว่า ในช่วงเวลา 40 ปีนั้น รัฐบาลทหารก็ใช้นโยบายประชานิยม แม้จะไม่ต้องแสวงหาความนิยมจากผู้ออกเสียงเลือกตั้งโดยตรงก็ตาม

กระบวนการที่พาอาร์เจนตินาไปสู่ความล้มละลายในปี 2499 นั้น อาจจะอธิบายได้ง่ายๆ ดังนี้ ค่าใช้จ่ายในโครงการประชานิยมที่เพิ่มขึ้นไปเรื่อยๆ นั้นนำไปสู่การขาดดุลงบประมาณที่เพิ่มขึ้นแบบไม่หยุดยั้ง การขาดดุลถูกปิดด้วยการใช้ทุนสำรองของประเทศและเมื่อทุนสำรองหมดก็ไปขอกู้จากผู้อื่น เมื่อเจ้าของเงินไม่ให้กู้อีกต่อไปก็เริ่มใช้วิธีพิมพ์ธนบัตร ซึ่งนำไปสู่ภาวะเงินเฟ้อขึ้นสูงและปัญหาหนี้สินเรื้อรังทางเศรษฐกิจและสังคมเป็นเวลานาน

ผมเห็นด้วยกับผู้ที่มีมองว่าเมืองไทยมิใช่อาร์เจนตินา แต่ปราศจากความรู้สึกที่เราจะมีอะไรเหนือเขา ความมั่นใจของผมมาจากความจริงที่ว่า ข้าราชการสามารถโน้มน้าวนักการเมืองมิให้ทำลายวินัยทางการคลังและการเงินได้มาเป็นเวลานาน หากวินัยในด้านนี้ยังคงดำรงอยู่ โครงการประชานิยมจะไม่นำไปสู่ภาวะเงินเฟ้อขึ้นสูงและการล้มละลาย แต่มันจะนำไปสู่การขยายตัวข้างล่างของเศรษฐกิจและการลดคุณภาพ

ในด้านบริการของรัฐบาล เนื่องจากงบประมาณของรัฐในสัดส่วนที่สูงขึ้นจะถูกนำไปใช้ในโครงการประชานิยม

อย่างไรก็ตาม ผมกลัวว่าในวันหนึ่งข้างหน้าวินัยทางการเงินและการคลังจะพังทลาย การเรียกร้องให้นำทุนสำรองของประเทศออกมาใช้ก็ได้ยินกันอยู่กับหู และรัฐบาลก็เสนอให้กู้เงินเพิ่มขึ้นจำนวนมาก ซึ่งส่วนหนึ่งจะนำมาใช้ในโครงการประชานิยมเนื่องจากร้องขอความช่วยเหลือเพิ่มเข้ามาจากทุกสารทิศ วิวัฒนาการแบบนี้อาจคาดเดาได้ล่วงหน้า เนื่องจากวิญญานของการแบมือขอได้หยั่งรากลงอย่างมั่นคงแล้ว

เนื่องจากเมืองไทยมีประวัติอันยาวนานในด้านวินัยทางการเงินคลังและการเงิน ชำราชากรที่ต่อต้านการขยายโครงการประชานิยมออกไปอาจจะเอาชนะได้ในบางกรณี แต่พวกเขาคงต่อต้านโครงการด้านการเกษตรและสวัสดิการสังคมไม่ได้ ปัญหาในภาคเกษตรกรรมยากแก่การแก้ แม้กระทั่งในประเทศก้าวหน้าที่มีทรัพยากรทางการเงินมากกว่า ในกรณีของเมืองไทย ปัญหาสลับซับซ้อนยิ่งขึ้นเนื่องจากชาวไร่ชาวนามักยากจนกว่าอาชีพอื่น และความฉ้อฉลอย่างแพร่หลายทำให้โครงการของรัฐบาลราคาสูงแต่ประสิทธิผลต่ำ

ทางด้านสวัสดิการสังคมซึ่งรวมทั้งระบบรักษาพยาบาลที่ได้รับความนิยมสูงสุด ปัจจัยหลายอย่างทำให้ประเด็นสลับซับซ้อนมากขึ้น คนไทยอายุยืนขึ้นในขณะที่มีผู้ใช้แรงงานน้อยลง และข้อมูลของรักษาการแทนเลขาธิการกองทุนบำเหน็จบำนาญของรัฐบาลบ่งว่าร้อยละ 73 ของคนไทยไม่ได้เป็นสมาชิกในโครงการด้านเกษียณอายุประชาชนที่ไม่มีเงินพอสำหรับเลี้ยงชีพหลังเกษียณจะหันไปขอความช่วยเหลือจากรัฐบาล แนวโน้มเหล่านี้บ่งชี้ว่า อาจจะไม่ต้องใช้เวลาถึง 40 ปีที่โครงการประชานิยมจะทำให้เมืองไทยล้มละลาย

ณ วันนี้ ยากที่จะมีศรัทธาในน้ำยาของนักการเมืองว่าจะยับยั้ง
การขยายตัวของโครงการประชานิยมได้ ฉะนั้น จึงขึ้นอยู่กับข้าราชการ
ที่จะยืนหยัดมิให้โครงการเหล่านั้นขยายต่อไป แต่พวกเขาจะทำได้
หรือ ในเมื่อระบบราชการถูกแทรกแซงจากการเมืองมากขึ้นนับตั้งแต่
เริ่มใช้นโยบายประชานิยม

การเพิ่มทุนทางสังคม จะยากเย็นเป็นปกกล้วยดิบ¹

อะไรทำให้ประเทศพัฒนาเป็นปริศนาที่ไม่เคยมีคำตอบแบบ
ครอบคลุมจนทุกฝ่ายพอใจ

มีความเห็นตรงกันว่าการพัฒนาเกิดจากหลายปัจจัย แต่ปัจจัย
ไหนสำคัญกว่ายังถกเถียงกันอยู่ ปัจจัยยิ่งวัดได้ยาก การถกเถียงกันก็
ยิ่งมากขึ้น ด้วยเหตุเหล่านี้ การถกเถียงกันเกี่ยวกับงานบางชิ้นจึงยังมี
ขึ้นอย่างต่อเนื่อง เช่น หนังสือของ แมกซ์ เวเบอร์ เรื่อง *The Protestant
Ethic and the Spirit of Capitalism* และของเดวิด แลงเดส เรื่อง *The
Wealth and Poverty of Nations* บางคนไม่ยอมรับด้วยซ้ำว่า ทุนทาง
สังคมมีบทบาทสำคัญในกระบวนการพัฒนา ยิ่งไปกว่านั้นคือ ยังมี
การถกเถียงกันด้วยว่าทุนทางสังคมประกอบด้วยอะไรบ้าง

ในหนังสือที่พิมพ์เมื่อปี 2545 ชื่อ *Active Social Capital: Tracing*

---

¹ พิมพ์วันที่ 6 สิงหาคม 2552

the Roots of Development and Democracy ศาสตราจารย์อนิรุฎ กฤษณา พุดถึงแนวคิดเรื่องทุนทางสังคม อธิบายวิธีวัดและนำเสนอผลการวิจัย ซึ่งครอบคลุม 69 หมู่บ้านในรัฐราชาสถานและรัฐมธยประเทศของอินเดีย เขาทำวิจัยตามนิยามของแนวคิดเรื่องทุนทางสังคมที่ศาสตราจารย์ โรเบิร์ต พัทนัม เขียนไว้ในหนังสือชื่อ *Bowling Alone* ว่า “ลักษณะขององค์กรทางสังคม เช่น เครือข่าย มาตรฐาน และความไว้วางใจซึ่งกัน ในสังคมที่เอื้อให้เกิดการประสานและการร่วมมือเพื่อประโยชน์ร่วมกัน” ผมจะไม่อธิบายเรื่องวิธีวัด แต่ผมเชื่อในข้อสรุปของเขาที่ว่า ทุนทางสังคมเป็นปัจจัยสำคัญของความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ การพัฒนา ประชาธิปไตย และการรักษาไว้ซึ่งความสงบเรียบร้อยในชุมชน ข้อสรุปนี้ ยืนยันผลการวิจัยที่ทำในประเทศก้าวหน้ามาก่อนแล้ว

ในบทความที่ผ่านมา ผมเคยเอ่ยถึงปรากฏการณ์สองอย่าง ที่แสดงให้เห็นการขาดทุนทางสังคมในเมืองไทยซึ่งทำลายการพัฒนา ได้แก่ ความล้มเหลวของการสหกรณ์และวัดพุทธศาสนาจำนวนมาก ตั้งอยู่ติดกัน ปรากฏการณ์เช่นนี้ก็สังเกตได้ตามชุมชนไทยในต่างประเทศซึ่งแสดงให้เห็นว่าคนไทยยังยึดติดอยู่กับการคิดเช่นเดิม แม้จะย้ายไปตั้งรกรากใหม่ในประเทศก้าวหน้าแล้วก็ตาม เช่น ในกรุงวอชิงตันและปริมณฑลมีวัดไทยถึง 4 วัด ในขณะที่ชาวพุทธผู้อพยพเข้าไปใหม่กลุ่มใหญ่กว่ารวมทั้งลาวและญวนมีวัดเพียงวัดเดียว สมาคมไทยในอเมริกาในระยะหลังๆ นี้เป็นองค์กรแห่งความขัดแย้งมากกว่าความร่วมมือระหว่างคนไทยในอเมริกา ถึงขนาดที่ต้องอำลาจากในพระราชูปถัมภ์เมื่อปี 2544 แม้กระทั่งนักกอล์ฟไทยก็มักแยกกันออกไปตั้งกลุ่มเล็กๆ เมื่อความขัดแย้งเกิดขึ้น

ผู้เชี่ยวชาญเห็นพ้องต้องกันว่า การเพิ่มทุนทางสังคมอาจทำได้เช่นเดียวกับการเพิ่มทุนทางกายภาพและทุนมนุษย์ ประเทศไทย

จึงไม่ไร้หวัง อย่างไรก็ตาม การที่คนไทยมักยึดติดอยู่กับการคิดเช่นเดิมแม้จะย้ายไปอยู่ในประเทศก้าวหน้าแล้วก็ตาม ก็ยังชี้ว่าการเพิ่มทุนทางสังคมในเมืองไทยจะยากเย็นเป็นพิเศษ ตัวอย่างหนึ่งซึ่งสังเกตได้ง่ายๆ ได้แก่ การทำงานขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นที่มาของความขัดแย้งมากกว่าความร่วมมือของชุมชนในท้องถิ่น ความฉ้อฉลอันเกิดจากการขาดความเคารพต่อกฎเกณฑ์ชนิดร้ายแรงของคนไทยมีบทบาทสำคัญในการก่อให้เกิดความขัดแย้งนั้น ซึ่งในหลายๆกรณีนำไปสู่การปลิดชีวิตผู้เกี่ยวข้อง

ปัจจัยลบเหล่านั้นถูกถ่วงด้วยวิวัฒนาการทางด้านดี เช่น ความเข้มแข็งขึ้นของการเคลื่อนไหวในองค์กรเอกชนและการเพิ่มขึ้นของความรับผิดชอบต่อสังคมของภาคธุรกิจ แต่ก็ต้องรอดูต่อไปว่าวิวัฒนาการดังกล่าวนี้จะเพิ่มทุนทางสังคมให้สูงขึ้นระดับที่ต้องการหรือไม่ งานนี้ยากเป็นพิเศษเพราะคนไทยส่วนใหญ่ไม่ยอมรับแม้กระทั่งเรื่องที่ว่าความฉ้อฉลอย่างกว้างขวางนั้นสร้างปัญหา ส่วนเรื่องที่มีมองเห็นยากเย็นกว่า เช่น บทบาทของทุนทางสังคมและการขาดทุนทางสังคมเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศนั้นไม่ต้องพูดถึง

(ผมได้ทำบทคัดย่อหนังสือของศาสตราจารย์แลนเดสและศาสตราจารย์กฤษณาเป็นภาษาไทยไว้แล้ว ผู้ต้องการอ่านอาจขอรับได้โดยการส่งอีเมลไปถึงผม บทคัดย่อหนังสือของศาสตราจารย์แลนเดสพิมพ์อยู่ในหนังสือชื่อ “กะลาวิวัฒน์” หน้า 153-166)